

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy-metodik jurnal

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor
o‘rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha
birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar
kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafuz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Xolmo‘minova Yasmina Ma‘murjon qizi
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika mutaxassisligi magistratura yo‘nalishi 1-kurs talabasi

MAXSUS EHTIYOJLI BOLALAR BILAN ISHLASHDA INDIVIDUAL TA‘LIM DASTURLARINING SAMARADORLIGI

Annatsiya: Mazkur maqolada maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash jarayonida individual ta‘lim dasturlari ya‘ni shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim dasturlarining samaradorligi hamda ularning ta‘lim-tarbiya jarayonida bolaning individual psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda bilish faolligini oshirish, mustaqil fikirlash ko‘nikmalarini shakllantirish, ijtimoiy moslashuvini ta‘minlash jamiyatda o‘z o‘rniga ega bo‘lishga yordam berish va shaxsiy rivojlanishiga ko‘rsatadigan ijobiy ta‘siri ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, individual ta‘lim dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirishda pedagoglarning kasbiy kompetensiyasi, defferensiyal yondashuvi pedagogik texnologiyalardan samarali va keng foydalanish hamda ota-ona va mutaxassislar (psixolog, defiktolog, logoped) bilan hamkorlikda olib boriladigan ishlarning ahamiyati yoritilib berilgan.

Kalit so‘zlar: maxsus ehtiyojli bolalar, individual ta‘lim dasturi, shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim, ta‘lim samaradorligi, maxsus ta‘lim, psixologik-pedagogik yondashuv, individual rivojlanish.

Kirish qism: Hozirgi kunda ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish ya‘ni zamonaviylashtirish, takomillashtirish, ta‘lim sifatini oshirish va har bir shaxsning individual imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish ularni qo‘llab quvvatlashga qaratilgan yondashuvlarni joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash jarayonida ta‘limni individuallashtirish va shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim dasturlarini ishlab chiqish zamonaviy pedagogikaning muhim yondashuvlaridan biri sifatida etirov etilmoqda. Sababi maxsus ehtiyojli bolalar rivojlanishining psixofiziologik kognitiv va emotsional jihatlari bir-biridan sezilarli darajada farq qiladi va ular bilan ishlashda standart umumiy ta‘lim dasturlari yetarli samarani bermaydi.

ITDning samaradorligi ko‘p jihatdan pedagogning kasbiy kompetensiyasi, uning psixologik tayyorgarligi va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni to‘g‘ri qo‘llay olishga bog‘liq. Pedagog nafaqat bilim beruvchi balki, bolani rivojlanishigayo‘naltiruvchi mativatsiya beruvchi va qo‘llab quvvatlovchi shaxs sifatida faoliyat yuritish lozim. Hamda ITDni samarali amalga oshirishda psixolog, defiktolog, logoped, va ota-onalar bilan hamkorlikda olib boriladigan tizimli ishlar muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash jarayonida individual ta‘lim dasturlarining samaradorligini ilmiy jihatdan o‘ragnish ularni ta‘lim tarbiya jarayoniga ta‘sirini tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish pedagogika fanining dolzarb masalalaridan biridir. Ushbu maqolada aynan shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim dasturlarining maxsus ehtiyojli bolalar rivojlanishiga ta‘siri ularning pedagogik va psixologik asoslari hamda ta‘lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni tahlil qilingan.

Maxsus ehtiyojli bolalar deganda jismoniy, intellektual, sensor yoki psixik rivojlanishida muayyan cheklovlarga ega bo‘lgan, ta‘lim jarayonida qo‘shimcha pedagogik va psixologik qo‘llab-quvvatlashga muhtoj bo‘lgan shaxslar tushuniladi. Bunday bolalar bilan ishlashda ta‘lim jarayoni ularning individual ehtiyojlari, imkoniyatlari va rivojlanish sur‘atlariga mos holda tashkil etilishi zarur. Shu nuqtai nazardan individual ta‘lim dasturlari (ITD), ya‘ni shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim dasturlari maxsus ta‘lim tizimining asosiy mexanizmlaridan biri bo‘lib xizmat qiladi.

Individual ta‘lim dasturi – bu o‘quvchining psixologik, pedagogik va ijtimoiy xususiyatlarini inobatga olgan holda tuziladigan, uning bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirishga qaratilgan moslashtirilgan ta‘lim rejasi hisoblanadi. Bunday dasturlar bolaning kuchli tomonlarini rivojlantirish, mavjud qiyinchiliklarini kamaytirish va ta‘lim jarayonida muvaffaqiyatga erishishini ta‘minlashga yo‘naltiriladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, individual yondashuv asosida tashkil etilgan ta‘lim maxsus ehtiyojli bolalarning bilish faolligini oshiradi, o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlaydi va ijtimoiy moslashuv jarayonini tezlashtiradi.

O‘zbekiston Respublikasi ta‘lim siyosatida ham inklyuziv va maxsus ta‘limni rivojlantirish, maxsus ehtiyojli bolalar uchun teng ta‘lim imkoniyatlarini yaratish ustuvor vazifalardan biri sifatida belgilangan. Normativ-huquqiy hujjatlar va davlat dasturlarida maxsus ehtiyojli bolalarni ijtimoiylashtirish, ularning jamiyatga moslashuvini ta‘minlash va sifatli ta‘lim olish huquqini ro‘yobga chiqarish masalalariga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Bu jarayonda individual ta‘lim dasturlarining ilmiy asoslangan holda ishlab chiqilishi va amaliyotga joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta‘lim dasturlarini qo‘llash shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim konsepsiyasiga asoslanadi. Ushbu konsepsiya pedagogik jarayonda o‘quvchining individual xususiyatlari, ehtiyojlari va imkoniyatlarini ustuvor mezon sifatida belgilaydi. Individual ta‘lim dasturlari bolaning psixologik, fiziologik va ijtimoiy rivojlanish darajasiga mos holda ishlab chiqiladi va ta‘lim jarayonini differensiallashtirish imkonini beradi.

L.S. Vygotskiyning “yaqin rivojlanish zonasi” nazariyasiga ko‘ra, bola o‘z imkoniyatlaridan yuqori bo‘lgan natijalarga kattalar yoki tengdoshlar yordamida erishishi mumkin. Individual ta‘lim dasturlari aynan ushbu nazariyaga tayangan holda tuziladi va bolaning rivojlanish salohiyatini ochib berishga xizmat qiladi. Bu jarayonda pedagog bolaning imkoniyatlarini chuqur tahlil qilgan holda o‘quv maqsadlarini bosqichma-bosqich belgilaydi.

Zamonaviy pedagogik adabiyotlarda individual ta‘lim dasturlari differensial va moslashtirilgan ta‘limning asosiy shakli sifatida e‘tirof etiladi. Tomlinson ta‘kidlaganidek, differensial ta‘lim o‘quvchilarning individual farqlarini hisobga olish orqali ta‘lim samaradorligini oshiradi va bu yondashuv ayniqsa maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Individual ta‘lim dasturlarini ishlab chiqish murakkab va ko‘p bosqichli jarayon bo‘lib, u pedagog, psixolog, defektolog va ota-onalar hamkorligida amalga oshiriladi. Dastlab bolaning rivojlanish darajasi, bilish qobiliyatlari, nutq rivoji, emotsional holati va ijtimoiy moslashuv darajasi diagnostika qilinadi. Ushbu ma‘lumotlar asosida bolaning ehtiyojlariga mos individual o‘quv maqsadlari belgilanadi.

Individual ta‘lim dasturlarida o‘quv mazmuni, metodlar, baholash shakllari va kutilayotgan natijalar aniq ko‘rsatiladi. Ta‘lim jarayonida moslashtirilgan metodlar, ko‘rgazmali vositalar, interfaol usullar va axborot texnologiyalaridan foydalanish tavsiya etiladi. Bu esa maxsus ehtiyojli bolalarning o‘quv jarayoniga faol jalb etilishiga xizmat qiladi.

Muhimi shundaki, individual ta‘lim dasturlari qat‘iy hujjat emas, balki dinamik xarakterga ega bo‘lib, bolaning rivojlanishidagi o‘zgarishlarga qarab doimiy ravishda yangilanib boriladi. Bu holat ta‘lim jarayonining moslashuvchanligini ta‘minlaydi.

Amaliy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, individual ta‘lim dasturlari asosida ta‘lim olgan maxsus ehtiyojli bolalarda bilimlarni o‘zlashtirish darajasi yuqori bo‘ladi. Bunday bolalar o‘quv faoliyatida mustaqil bo‘lishga intiladi, topshiriqlarni bajarishda faollik ko‘rsatadi va o‘z fikrini ifodalashga harakat qiladi.

Shuningdek, individual ta‘lim dasturlari maxsus ehtiyojli bolalarning emotsional holatiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ta‘lim jarayonida bolaning muvaffaqiyatlari rag‘batlantirilishi uning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi va o‘quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Bu esa bolaning ta‘lim jarayoniga bo‘lgan munosabatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi.

Ijtimoiy jihatdan qaralganda, individual ta‘lim dasturlari maxsus ehtiyojli bolalarning jamiyatga moslashuvini osonlashtiradi. Ular tengdoshlari bilan muloqot qilish, jamoada ishlash va ijtimoiy rollarni egallash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Inklyuziv ta‘lim sharoitida esa ITDlar maxsus ehtiyojli bolalarning umumta‘lim muhitiga muvaffaqiyatli integratsiyalashuviga xizmat qiladi.

Individual ta‘lim dasturlarining samaradorligi ko‘p jihatdan pedagogning kasbiy kompetensiyasiga bog‘liq. Pedagog nafaqat fan bilimlariga ega bo‘lishi, balki maxsus pedagogika va psixologiya asoslarini chuqur bilishi lozim. Shuningdek, u bolaning individual ehtiyojlarini aniqlash, mos metodlarni tanlash va baholash jarayonini to‘g‘ri tashkil eta olishi zarur.

Pedagogning refleksiv faoliyati ham muhim ahamiyatga ega. U o‘z faoliyatini doimiy tahlil qilib borishi, individual ta‘lim dasturlarining samaradorligini baholashi va zarur hollarda tuzatishlar

kiritishi lozim. Bunda ota-onalar va mutaxassislar bilan samarali hamkorlik qilish muhim pedagogik shartlardan biri hisoblanadi.

Xulosa: Mazkur maqolada maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta’lim dasturlarining samaradorligi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, individual ta’lim dasturlari shaxsga yo’naltirilgan ta’lim tamoyillariga asoslangan holda tashkil etilganda maxsus ehtiyojli bolalarning bilish faoliyati, o’quv motivatsiyasi va emotsional holatida ijobiy o’zgarishlar kuzatiladi. Bunday yondashuv bolaning individual imkoniyatlarini inobatga olgan holda ta’lim jarayonini moslashtirishga xizmat qiladi.

O’rganilgan ilmiy manbalar va tahlillar asosida individual ta’lim dasturlarining samaradorligi ularni ishlab chiqish va amalga oshirish jarayonining tizimliliigi, moslashuvchanligi hamda mutaxassislar o’rtasidagi hamkorlik bilan chambarchas bog’liqligi aniqlandi. Pedagog, psixolog va ota-onalarning hamkorligi ta’lim jarayonining uzluksizligini ta’minlab, bolaning rivojlanish dinamikasini to’g’ri baholash imkonini yaratadi.

Shuningdek, individual ta’lim dasturlarining ta’lim jarayonida qo’llanilishi maxsus ehtiyojli bolalarning ijtimoiy moslashuvini yaxshilash, tengdoshlari bilan muloqot qilish ko’nikmalarini shakllantirish va inklyuziv ta’lim muhitiga muvaffaqiyatli integratsiyalashuviga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir. Ushbu yondashuv bolalarda mustaqillik, o’ziga bo’lgan ishonch va ijtimoiy faollikni rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, individual ta’lim dasturlari maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda ta’lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim vositasi hisoblanadi. Ularni ta’lim tizimida keng joriy etish, pedagog kadrlarni mazkur yo’nalishda tayyorlash va ilmiy-metodik ta’minotni kuchaytirish maxsus va inklyuziv ta’limni rivojlantirishning ustuvor yo’nalishlaridan biri sifatida e’tirof etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Berdaliyeva, Sevara. Bo’lajak pedogoglarda o’z-o’zini boshqarish madaniyatini rivojlantirish. Ilmiy tadqiqot va innovatsiya, 2023. <https://scienceweb.uz/publication/18468>
2. Tomlinson, C. A. Differentiation in Practice: A Resource Guide for Differentiating Curriculum, Grades 5–9. ASCD, 2021.
3. Vygotskiy, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press, 1978.
4. Davletshin, M.G., Mavlonov, M.M., To’ychieva, S.M. Yosh va pedagogik psixologiya. Toshkent: TDPU, 2009.
5. Toxirova, Sh. M. Bo’lajak o’qituvchilarni ijtimoiy faollikka, ijodkorklikka yo’naltiruvchi pedagogik omillar. Tadqiqotlar.uz, 2023, 26(2), 50–54. <https://tadqiqotlar.uz/new/article/view/507>.
6. Kamolovich, M. S., & Isakovich, O. R. F. (2023). Inklyuziv ta’limning shaxs shakllanishidagi ahamiyati. Science and innovation, 2(Special Issue 12), 277-279.

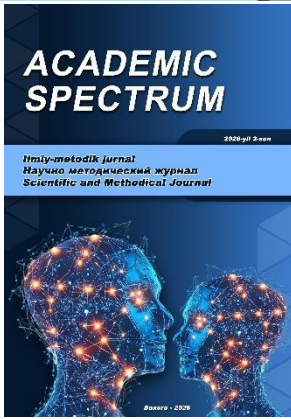
MUNDARIJA:

Qurbonov G‘ulomjon G‘afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi	<i>Matematik ta’limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati</i>	6
Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi	<i>Axborot texnologiyalarining chet tilini o‘qitish metodikasidagi o‘rni va ahamiyati</i>	10
Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi	<i>Kollaborativ o‘qitish texnologiyasi “boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” faniga tatbiq etish imkoniyati</i>	13
Alimdjanova Dilbar Negmatovna	<i>Jamoat salomatligini fanini o‘qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari</i>	18
Raximova Nasiba Nuriddinovna	<i>O‘smirlarda agressiya muammosini o‘rganishning nazariy-metodologik asoslari</i>	22
Bozorova Nazokat Mamasoatovna	<i>Tarixiy podkastlar va videobloglar o‘quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida</i>	26
To‘rayeva Dilovar Naimovna	<i>Kichik yoshdagi o‘quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari</i>	30
Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi	<i>Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi</i>	33
Giyasova Zuxra Raxmatullayevna	<i>Gaz molekulalarining tezliklar bo‘yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar</i>	36
Bekimbetova Gulnaz Nabatovna	<i>Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes</i>	43
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o‘rgatishning ahamiyati</i>	48
Itolmasova Nafisa Furqatovna	<i>Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari</i>	51
Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi	<i>Jarayonlarni boshqarishda rejining va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish</i>	54
Narmuradova Rayhon Uktamovna	<i>Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi</i>	57
Ismatova Kamola Azizjon qizi	<i>Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati</i>	60
Ochilova Mexrubon Syratovna	<i>Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии</i>	64
Sirojov Otajon Orifjonovich	<i>Talabalarning o‘quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish</i>	69
Islomov Nurtoy Nomoz o‘g‘li	<i>Talabalarda atamalar bilan ishlash ko‘nikmalarini takomillashtirish</i>	76

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	<i>Ingliz tili o‘qitishda o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili</i>	80
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	<i>Maktabdan tashqari ta‘lim strategiyalari: istiqbolli yo‘nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar</i>	84
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	<i>Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta‘lim jarayonidagi o‘rni</i>	88
Odamova O‘g‘iljon Kenjayevna	<i>Ta‘lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o‘rni</i>	91
Shikarov Tolib Tavakalovich	<i>Raqamli pedagogikada adaptiv ta‘lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o‘quv samaradorligini oshirish</i>	95
Raximov Azizbek Normurodovich	<i>Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati</i>	99
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili</i>	104
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	<i>Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari</i>	108
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	<i>Loyihaga asoslangan faoliyatning o‘quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta‘siri</i>	112
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o‘g‘li	<i>Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar</i>	119
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	<i>Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari</i>	123
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	<i>O‘smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta‘sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv</i>	129
Kurbonov Munis Ro‘zmetova Muhabbat	<i>Ta‘lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati</i>	137
Farmonova Dildora Sobirovna	<i>Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvidagi to‘siqlar</i>	140
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	<i>Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari</i>	143
Tojiboyev Ziyodilla A‘zamjon o‘g‘li	<i>Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari</i>	147
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	<i>Talabalarning kommunikativ kompetentligi guruhiiy o‘zaro ta‘sir samaradorligining prediktori sifatida</i>	149
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	<i>Onomastics funktsions</i>	153
Ismatova Dilafruz To‘ymuratovna	<i>Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an‘anaviy modeldan individualistik modelga o‘tish jarayoni</i>	156
Ziyadilloeva Malikabonu Abdulloyevna	<i>Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces</i>	160

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	<i>O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati</i>	164
Hamroyev Jasur Umedovich	<i>Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari</i>	169
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	<i>Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents</i>	173
Rustamov Shavkat Shuxratovich	<i>Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence</i>	177
Назаров Акмал Мардонович	<i>Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов</i>	180
Ганджиев Феруз Фуркатович	<i>Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия</i>	184
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	<i>Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности</i>	189
Zoirov Abduqodir Askarovich	<i>Talabalarda diqqat sifatлари rivojlanishining psixologik determinantlari</i>	193
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	<i>Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi</i>	197
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	<i>Comparison of the effectiveness of online and offline learning</i>	200
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	<i>Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari</i>	203
Шарипова Умида Шавкат кизи	<i>Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике</i>	206
Тагирова Муштарий Махсудовна	<i>Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов</i>	209
Narziyeva Husnora	<i>Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni</i>	212
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	<i>Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari</i>	216
To'raqulova Nargiza Ali qizi	<i>Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati</i>	219
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	<i>Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).</i>	222
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	<i>Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies</i>	225
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	<i>O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari</i>	228

Rahmatova Nasiba Sobirovna	<i>Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari</i>	231
Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich	<i>O‘smirlardagi emotsional zo‘riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari</i>	238
Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna	<i>O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini</i>	242
Qodirova Dilnoza Murtazoyevna	<i>Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari</i>	244
Tajibayev Shohruh Maqsudovich	<i>The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance</i>	251
Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li	<i>O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik</i>	256

“ACADEMIC SPECTRUM”

ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o‘zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E‘lon qilinadigan maqolalarga bo‘lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro‘yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so‘z) va tayanch so‘zlar (8-

10 ta) ingliz, o‘zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to‘liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo‘lsa, ularning har biri haqida to‘liq ma‘lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko‘rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e‘lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o‘ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko‘rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Anti plagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo‘lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezisleri va ma‘ruzalari chop etilmaydi. E‘lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko‘chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o‘zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvoohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.

Buxoro

2026. № 2-Son.